

Sygn. akt I ACa 1756/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Edyta Buczkowska-Żuk

Protokolant: st. sekr. sąd. Magdalena Goltsche

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2023 r. w Szczecinie na rozprawie

sprawy z powództwa A. F. i W. G.

przeciwko (...) Bank (...) spółce akcyjnej w W. i I. G. (1)

o ustalenie

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie zaocznego w stosunku do I. G. (1)

z dnia 14 czerwca 2023 r. sygn. akt I C 1566/22

zmienia zaskarżony wyrok

I. w punkcie drugim w ten sposób, że ustala, iż aneks numer (...) z dnia 9 grudnia 2008 r. do umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 3 lipca 2007 r. zawartej między (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w G., pośrednikiem prawnym pozwanego, a W. G. i I. G. (1), na mocy którego do umowy przystąpiła jako kredytobiorca A. F. jest nieważny, a powództwo w pozostałej części oddala;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. znosi między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Edyta Buczkowska-Żuk

sygn. akt I ACa 1756/23

UZASADNIENIE

Powodowie A. F. i W. G. wnieśli o ustalenie nieważności umowy o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 3 lipca 2007 r. nr (...) i zasądzenie od pozwanego (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. kosztów postępowania.

Pozwany (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie zwrotu kosztów procesu

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2021 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo i ustalił, że powodowie w całości ponoszą koszty postępowania.

Na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 czerwca 2021 roku, Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z 24 marca 2022 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Postanowieniem z dnia 4 listopada 2022 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanej I. G. (1), która nie złożyła odpowiedzi na pozew i nie stawiła się na termin rozprawy.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, wyrokiem z 14 czerwca 2023 r., sygn. akt I C 1566/22 ustalił, że umowa Nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 3 lipca 2007 r., zawarta pomiędzy W. G. i I. G. (1) a (...) Bank (...) Spółką Akcyjną w G. (poprzednikiem prawnym (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W.), jest nieważna w zakresie w jakim przedmiot i treść tego stosunku prawnego zostały określone aneksem nr (...) z dnia 22 października 2008 r. (pkt I); oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II) zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania (pkt III).

Wydanie wyroku Sąd Okręgowy poprzedził ustaleniami faktycznymi, z których wynikało, że w 2006 r. powód W. G. podjął decyzję o zakupie nieruchomości mieszkalnej (domu w zabudowie szeregowej) i sfinansowaniu zakupu kredytem. Ostatecznie zdecydował się na ofertę kredytu (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w G. w PLN. Jednocześnie zaoferowano, że z uwagi na okres kredytowania (35 lat), kredyt zostanie wypłacony w złotych i po wypłacie całości nastąpi przewalutowanie na franki szwajcarskie, co umożliwi powodowi większą stabilność i możliwość spłaty przez 35 lat. Powód pozostawał wówczas w związku małżeńskim z I. G. (1).

Powód W. G. i I. G. (1) zawarli w dniu 3 lipca 2007 r. z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank (...) Spółką Akcyjną w G. umowę o kredyt mieszkaniowy (...) nr (...). Kredyt został udzielony w kwocie 890.000 zł z przeznaczeniem na finansowanie nabycia nieruchomości oraz cele wykończeniowe. Okres kredytowania określono do 2 lipca 2043 r. Oprocentowanie określono na 6,35%. Ustalono zabezpieczenie w postaci hipoteki kaucyjnej. Kredyt miał być uruchamiany w transzach. Spłata następować miała zgodnie z harmonogramem spłat w równych 421 ratach kapitałowo - odsetkowych. Harmonogram spłat wyrażony był w walucie udzielonego kredytu.

W dniu 4 czerwca 2008 r. powód zawarł z (...) Bank (...) Spółką Akcyjną w G. aneks nr (...) zmieniający kwotę kredytu na 935.000 zł, a następnie w dniu 29 sierpnia 2008 r. aneks nr (...) zmieniający kwotę kredytu na 920.000 zł.

W dniu 26 września 2008 r. powód złożył wniosek o przewalutowanie kredytu na franki szwajcarskie.

W. G. zapewniany był o stabilności waluty i atrakcyjności kredytu denominowanego. Okazano powodowi historyczne kursy CHF, które były zbliżone. Powód nie został szczegółowo poinformowany o ryzyku walutowym. Nie został poinformowany o sposobie tworzenia kursów w Tabeli Kursowej Banku. Warunki aneksu do umowy nie były negocjowane.

W dniu 22 października 2008 r. strony umowy zawarły aneks nr (...) dotyczący zmiany waluty kredytu, a którym wskazano, że kwota kredytu po zmianie waluty stanowi równowartość 383.989,32 CHF. Ostateczna kwota kredytu po zmianie miała zostać przeliczona według kursu kupna CHF podanego w Tabeli Kursów, obowiązującej w Banku w momencie zaewidencjonowania w systemie informatycznym kwoty kredytu. Bank miał przesłać harmonogram spłat pisemnie informując o kwocie kredytu stanowiącej równowartość PLN zgodnie z kursem kupna CHF podanego w Tabeli Kursów, obowiązującej w Banku w momencie zaewidencjonowania w systemie informatycznym kwoty kredytu. Wskazano, że zmiany kursów walut mają wpływ na równowartość kwoty kredytu w PLN oraz na wysokość płaconej raty. Do przeliczenia wysokości rat do spłaty stosowany był kurs sprzedaży według Tabeli Kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty w momencie dokonywania przeliczeń. Oprocentowanie kredytu na dzień sporządzenia aneksu wynosiło 5,7725% według stopy bazowej LIBOR 3 M.

Powód po zakupie nieruchomości i rozstaniu z żoną podjął decyzję o przeniesieniu części własności na partnerkę A. F.. Poinformowano powoda w Banku, iż jest taka możliwość pod warunkiem, że powódka również podpisze umowę z Bankiem.

Na mocy aneksu nr (...) z dnia 9 grudnia 2008 r. do umowy o kredyt mieszkaniowy (...) nr (...) z dnia 3 lipca 2007 r. przystąpiła powódka A. F..

Powódce wyjaśniono, że przystępuje do kredytu i jest współkredytobiorcą. Powódka nie miała żadnych wątpliwości.

Pismem z dnia z dnia 2 czerwca 2020 r. powodowie złożyli reklamację i wezwali pozwanego do usunięcia z treści umowy zapisów stanowiących klauzule abuzywne. Pozwany nie uwzględnił zgłoszonych żądań.

Aktualnie powodowie stwierdzają, że korzystniejsze jest dla nich unieważnienie umowy. Mają świadomość wzajemnych rozliczeń stron.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za częściowo uzasadnione.

Sąd wskazał, że na podstawie art. 195 k.p.c. wezwał do udziału w sprawie I. G. (1). Umowa z dnia 3 lipca 2007 r. zawarta została bowiem pomiędzy poprzednikiem prawnym pozwanego a W. G. i I. G. (1). Sąd wyjaśnił, że późniejsze zmiany w zakresie stron umowy pozostają bez znaczenia dla określenia współuczestnictwa koniecznego w sprawie, albowiem powodowie domagali się ustalenia nieważności umowy o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 3 lipca 2007 r. nr (...) a wyrok stwierdzający nieważność powinien dotyczyć jednocześnie wszystkich stron umowy.

Dalej Sąd wskazał, że podstawą prawną roszczenia o ustalenie nieważności umowy kredytu jest przepis art. 189 k.p.c., Materialnoprawną przesłanką powództwa z art. 189 k.p.c. jest wykazanie przez powodów istnienia interesu prawnego w ustaleniu prawa lub stosunku prawnego. Interes prawny w ustaleniu istnieje wówczas, gdy istnieje niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Interes prawny zachodzi zatem nie tylko wtedy, gdy dotyczy obecnych stosunków prawnych i praw, ale dotyczy także przyszłych lub prawdopodobnych stosunków prawnych. Może on wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, jak i zapobiegać temu zagrożeniu (uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2006 r., sygn. akt III CZP 106/05).

Sąd pierwszej instancji uznał, że powodowie posiadają interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie nieważności umowy kredytowej. Ewentualne wydanie wyroku w sprawie o zapłatę nie usunie niepewności w zakresie wszelkich skutków prawnych, jakie wynikają lub mogą wyniknąć w przyszłości ze stosunku prawnego, którego istnienie strona powodowa kwestionuje. Powodowie posiadają interes prawny w wytoczeniu powództwa między innymi z tego powodu, że umowa wygenerowała długotrwały stosunek prawny i wynikają z niej jeszcze inne, dalej idące skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie jest jeszcze aktualne. W ocenie Sądu w realiach niniejszego postępowania - mając na uwadze fakt, że żadna ze stron nie wypowiedziała umowy - tylko powództwo o ustalenie może w sposób definitywny rozstrzygnąć niepewną sytuację prawną powodów i zapobiec także na przyszłość możliwym sporom, a tym samym w sposób pełny zaspokoić interes prawny powódek.

Sąd zwrócił uwagę, że w rozpoznawanej sprawie poza sporem pozostawał fakt konsumenckiego charakteru zawartej przez strony umowy. W tym zakresie Sąd odwołał się do treści art. 22¹ k.c. i wskazał, że możliwe jest dokonanie oceny postanowień umowy kredytu z punktu widzenia przepisów dotyczących umów z udziałem konsumentów, w szczególności niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ i nast. k.c.

Następnie Sąd wskazał, że powodowie zakwestionowali postanowienia wprowadzone do umowy kredytu na podstawie aneksu nr (...) z dnia 22 października 2008 r., którym to aneksem strony dokonały przewalutowania kredytu z udzielonego pierwotnie w PLN na kredyt wyrażony w CHF. Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że nie można upatrywać nieważności umowy kredytu z dnia 3 lipca 2007 r. wyłącznie w objęciu jej treścią zmienioną aneksem nr (...) klauzul niedozwolonych.

W ocenie Sądu Okręgowego nie świadczyło o nieważności umowy kredytu na podstawie art. 58 § 1 czy 2 k.c. samo w sobie ukształtowanie treści czynności prawnej, jako kredytu denominowanego. Taki sposób ustalenia zasad realizacji zobowiązania pieniężnego zaciągniętego w walucie polskiej, który przy obliczeniu wysokości świadczeń, jakie dłużnik

ma obowiązek spełnić na rzecz wierzyciela, odwołuje się do kursu waluty obcej, jest zdaniem Sądu dopuszczalnym prawnie sposobem waloryzacji wysokości zobowiązania umownego przewidzianej w art. 385¹ § 2 k.c.

Sąd zwrócił uwagę, że zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Wskazał, że powód wraz z I. G. (1) początkowo uzgodnił z Bankiem, że udzieli on kredytu w kwocie 890.000 zł przeznaczonego na zakup nieruchomości. Następnie aneksem z dnia 4 czerwca 2008 r. strony zwiększyły kwotę kredytu do 935.000 zł, a aneksem nr (...) z dnia 29 sierpnia 2008 r. zmieniły kwotę na 920.000 zł. Kolejnym aneksem z dnia 22 października 2008 r. strony dokonały przewalutowania kredytu z PLN na CHF. Przedmiot umowy został opisany jako kwota kredytu denominowanego po zmianie waluty stanowi na dzień sporządzenia aneksu kwotę w złotych, stanowiącą równowartość 383.989,32 CHF, przy czym ostateczna kwota kredytu po zmianie miała zostać przeliczona według kursu kupna CHF podanego w Tabeli Kursów, obowiązującej w Banku w momencie zaewidencjonowania w systemie informatycznym kwoty kredytu. Bank miał przesłać harmonogram spłat pisemnie informując o kwocie kredytu stanowiącej równowartość PLN zgodnie z kursem kupna CHF podanego w Tabeli Kursów, obowiązującej w Banku w momencie zaewidencjonowania w systemie informatycznym kwoty kredytu tj. w terminie 7 dni od daty podpisania przez kredytobiorcę aneksu. W ocenie Sądu takie postanowienie aneksu do umowy kredytu należy uznać za sprzeczne z dyspozycją art. 69 ust. 1 pr. bank., albowiem strony nie określiły w istocie wysokości zobowiązania kredytobiorcy. Przyjmując konstrukcję umowy kredytu zakładającą wartość wyrażoną w walucie obcej, strony nie oznaczyły tej wartości. Określenie ostatecznej wysokości kwoty kredytu udzielonego powodowi w CHF zostało powierzone wyłącznie Bankowi, który miał tego dokonać na podstawie własnego kursu kupna waluty. Dodatkowo Bank miał przesłać harmonogram zawierający m.in. informację o kwocie kredytu po przewalutowaniu nie wskazując terminu.

Zdaniem Sądu Okręgowego powyższe okoliczności mogą wskazywać na nieważność aneksu nr (...) z dnia 22 października 2008 r. Niezależnie od powyższego, przywołane postanowienia tegoż aneksu należy także traktować jako niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Jak wynika z zeznań powoda, treść aneksu została przygotowana przez Bank i stanowiła wzorzec umowny, na który powód nie miał żadnego wpływu. Postanowienia aneksu nie zostały indywidualnie z powodem uzgodnione.

Sąd Okręgowy wskazał, że ze względu na pozycję ustrojową Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, umocowanego zwłaszcza w świetle art. 19 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30 z późn. zm.) do zapewnienia poszanowania prawa unijnego w wykładni i stosowaniu, Sąd polski jest zobowiązany do uwzględniania przy stosowaniu prawa także wykładni prawa europejskiego przyjętej w rozstrzygnięciach TSUE.

Rozstrzygając o zasadności żądania Sąd zwrócił uwagę na dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, implementowanej do polskiego porządku prawnego.

Sąd przeanalizował postanowienia umowy pod kątem ich zgodności z art. 353¹ k.c. jak i art. 385¹ § 1 k.c., a tu w szczególności w zakresie odnoszącym się do głównych świadczeń umów wyznaczających kursy walut, przejrzystości zapisów umownych w tym ich zgodności z dobrymi obyczajami, a także szeroko pojętym interesem konsumenta, aby ostatecznie ustalić ich wpływ na kształt wykonania umowy. Sąd miał na uwadze, że mimo, iż stosowanie mechanizmów indeksacji/denominacji/waloryzacji w konstrukcji samej umowy kredytu jest dopuszczalne, to sposób ustalania tego mechanizmu należało uznać za sprzeczny z naturą stosunku obligacyjnego wyrażoną w art. 353¹ k.c. Taki wniosek związany jest przede wszystkim z wprowadzeniem do stosunku zobowiązaniowego swego rodzaju elementu nadrzędności przesuwającego ciężar wykonania umowy na stronę powodów. Umowa nie nakładała bowiem na pozwany bank żadnych ograniczeń w zakresie określania kursów walut w Tabeli banku. Nadto powodowie nie znając zasad kształtowania kursu walut, nie mieli przy tym pewności, czy kurs obowiązujący w banku o danej

porze określonego dnia będzie kursem, według którego bank rzeczywiście dokona przeliczenia ich kwoty lub raty kredytu. Powyższe dawało pozwanemu uprawnienie do dowolnego kształtowania kwoty kredytu podlegającej spłacie, co niewątpliwie narusza istotę stosunku zobowiązaniowego, przekracza granice swobody umów określonej w art. 353¹ k.c.

Dalej dokonując wykładni artykułu 385¹§1 k.c. Sąd wskazał, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są takie klauzule umowne, które spełniają łącznie trzy przesłanki pozytywne tj.: zawarte zostały w umowach z konsumentami, kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają jego interesy. Kontrola abuzywności postanowień umowy wyłączona jest jedynie w przypadku spełnienia jednej z dwóch przesłanek negatywnych, to jest gdy: postanowienie umowne zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem oraz gdy postanowienie umowne określa główne świadczenia stron i jest sformułowane w sposób jednoznaczny. Nieuzgodnione indywidualnie są zatem te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Sąd zwrócił uwagę, że przez "rzeczywisty wpływ" należy rozumieć realną możliwość oddziaływania na treść postanowień umownych (art. 385¹ § 3 k.c.)

Sąd Okręgowy miał na uwadze, że w czasie zawierania aneksu nr (...) bank nie negocjował z powodem postanowień dotyczących kursów spłat w walucie CHF, ani też nie zachęcał do negocjacji warunków umowy. Powód zdecydował się na zmianę waluty kredytu, gdyż kierował się zaufaniem do Banku oraz sugestią, że waluta CHF jest stabilna. Tego rodzaju nierównowaga stron umowy w zakresie praw i obowiązków powoduje w istocie szkodę dla samego konsumenta, który nie mając realnej i rzeczywistej możliwości negocjacji jej warunków jest w takim stosunku traktowany nieuczciwie (art. 3 ust 1 dyrektywy 93/13). Ponadto, zróżnicowanie przez bank pomiędzy kursem kupna i sprzedaży stosowanym dla określenia wysokości kapitału kredytu, a następnie wysokości spłaty, Sąd uznał za sprzeczne z dobrymi obyczajami, a równocześnie rażąco naruszające interesy konsumenta.

Podkreślił, że zapisy umowy odnoszące się do mechanizmu denominacji, nie są sformułowane w sposób jednoznaczny, przez co nie pozwalają z góry przewidzieć wysokości zobowiązania kredytobiorców. Sformułowanie wskazanych zapisów w treści umowy uprawniało bank w zasadzie do dowolnego ustalania tego kursu, nawet w oderwaniu od w miarę obiektywnych czynników. Mechanizm zastosowany przez pozwany bank polegał bowiem na tym, że kwota objęta przeliczeniem została przy zaewidencjonowaniu przeliczona na CHF według bieżącego kursu walut określonego jednostronnie przez bank w jego własnej bankowej tabeli kursów walut. Spłata rat kapitałowo-odsetkowych dokonywana była w złotych po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu określonego w tabeli kursowej banku. Ponieważ płatność każdej z rat kapitałowo-odsetkowych dokonywana była w PLN, w dniu uiszczenia raty jej wysokość w PLN była określana poprzez przeliczenie kwoty spłaty wynikającej z harmonogramu w CHF przez kurs sprzedaży określony w obowiązującej w danym dniu Tabeli kursów banku. Zapisy aneksu do umowy dotyczące denominacji zobowiązania, nie były sformułowane w sposób jednoznaczny, przez co w dacie jego podpisywania nie pozwalały z góry przewidzieć wysokości zobowiązania konsumenta.

Sąd zwrócił uwagę, że powód w istocie nie miał wątpliwości w dacie podpisywania umowy i aneksu nr (...) co do jej treści, ale trudno w jego postępowaniu doszukiwać się złej woli, skoro co do zasady o fakcie stosowania spreadu walutowego przez bank konsument musi domyśleć się samodzielnie albo próbować wyprowadzić ten fakt z kompleksowej wykładni umowy.

Zdaniem Sądu zastosowanie różnego kursu w zależności od tego, czy przeliczenie dotyczy wypłaconego kredytu czy też wysokości raty w dniu przewidzianym w harmonogramie spłaty należy uznać za naruszające interes konsumenta w sposób rażąco, a niezależnie od tego za postanowienie umowne dotknięte sprzecznością z zasadami współzycia społecznego na zasadach ogólnych, a w konsekwencji nieważnością w rozumieniu art. 58 § 2 k.c.

Sąd podkreślił, że pozwany bank nie zawarł ani w kwestionowanej umowie, ani w dokumentach związanych z jej zawarciem informacji o rzeczywistym zakresie możliwego do przewidzenia ryzyka kursowego – mimo że od 2004

r. takie pouczenia funkcjonowały na rynku kredytów oraz pomimo obowiązku wynikającego z tzw. Rekomendacji S wydanej przez KNF w 2006 r.

Dalej Sąd opowiedział się za najbardziej zbliżonym do wykładni zawartego w art. 4 ust 2 dyrektywy 93/13 pojęcia określenia głównego przedmiotu umowy przyjętego w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości, stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w sprawie o sygn. CSK 48/12, w którym stwierdził, że: „zasięg pojęcia głównych świadczeń stron, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹§1 k.c. może budzić kontrowersje, tym bardziej że nie ma tu przesądzającego znaczenia to, czy wspomniane świadczenia należą do essentialiae negotii. Z tej przyczyny zasięg określonego pojęcia musi być zawsze ustalany in casu z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy”. W wyroku Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. V CSK 382/18, w odniesieniu do świadczeń głównych Sąd Najwyższy orzekł, że postanowienia przewidujące przeliczenie oddawanej do dyspozycji kwoty kredytu oraz spłacanych rat na inną walutę określają główne świadczenia stron.

Zdaniem Sądu Okręgowego klauzulę denominacyjną (w tym same postanowienia dotyczące przeliczania kwoty kredytu) należy uznać za określającą podstawowe świadczenia w ramach zawartej umowy. Postanowienia te nie ograniczają się do posiłkowego określenia sposobu zmiany wysokości świadczenia kredytobiorców w przyszłości, ale wprost świadczenie to określają. Bez przeprowadzenia przeliczeń wynikających z denominacji nie doszłoby do ustalenia wysokości kapitału podlegającego spłacie (wyrażonego w walucie obcej), ani do ustalenia wysokości odsetek, które zobowiązany jest zapłacić kredytobiorca, skoro odsetki te naliczane są, zgodnie z konstrukcją umowy, od kwoty wyrażonej w walucie obcej. Skoro więc obecnie zawarte w aneksie nr 3 postanowienia stanowią essentialia negotii umowy, to należy traktować je jako konstytutywne dla danej umowy, a więc określające główne świadczenia stron.

Sąd ocenił, że w konsekwencji uznania powyższych postanowień umownych za niedozwolone stwierdzić należało, że z powodu bezskuteczności tych postanowień aneks nr (...) należałoby uznać na nieważny w całości.

Następnie Sąd Okręgowy odwołał się do wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 roku w sprawie C-260/18, który wytyczył linię orzecniczą dla sądów krajów członkowskich w kontekście dyrektywy 93/13.

Sąd doszedł do przekonania, że wprowadzający przewalutowanie kredytu aneks nr (...) z dnia 22 października 2008 r. jest albo nieważny na podstawie art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 pr. bank. albo przynajmniej bezskuteczny na podstawie art. 385¹ § 2 k.c. Prowadzi to do eliminacji postanowień umownych wprowadzonych tymże aneksem. Wniosek ten nie jest jednakże równoznaczny z ustaleniem, że strony nie pozostają w ogóle związane stosunkiem kredytu mającym pierwotnie źródło w umowie z dnia 3 lipca 2007 r. Sąd podkreślił, że powodowie nie kwestionowali prawidłowości postanowień umowy w jej pierwotnym brzmieniu, czy też brzmieniu zmienionym aneksami nr (...).

Zdaniem Sądu Okręgowego nie sposób było uznać, aby pierwotna umowa, której przedmiotem było udzielenie kredytu w walucie polskiej, na standardowych i niekwestionowanych przez powodów warunkach, jak również kolejne dwa aneksy zmieniające kwotę kredytu i czas kredytowania, zawierały jakiegokolwiek wadliwe klauzule umowne w sytuacji, kiedy powodowie na żadne takie wadliwości się nie powoływali, a Sąd również takowych nie dostrzegł. Także przeprowadzone w tej sprawie postępowanie dowodowe koncentrowało się na ocenie abuzywności wyłącznie postanowień aneksu do umowy kredytu zawartego dnia 22 października 2008 r. Nawet ustalenie nieważności lub nieskuteczności wskazanego aneksu nie oznacza, że strony nie są już związane umową obowiązującą je przed tą datą, skoro postanowienia umowy pierwotnej i aneksów nr (...) klauzul niedozwolonych nie zawierają. Przeciwnie, w tym stanie rzeczy strony pozostają związane postanowieniami umowy obowiązującymi po wyeliminowaniu jedynie aneksu nr (...).

W ocenie Sądu pierwszej instancji utrzymanie stosunku prawnego wynikającego z umowy o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 3 lipca 2007 r. nr (...) bez postanowień uznanych za bezskuteczne oraz aneksu nr (...) jest możliwe.

Po wyeliminowaniu aneksu nr (...) pozostała część uregulowań umowy wystarczy do powstania ważnego stosunku zobowiązaniowego albowiem zawiera wszystkie istotne postanowienia umowy kredytowej - zarówno wysokość zobowiązania, sposób spłaty, oprocentowanie itd. W tym zakresie Sąd odwołał się do treści art. 353¹ k.c. oraz art. 69 prawa bankowego.

Sąd miał także na uwadze pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 listopada 2019 r. (sygn. akt IV CSK 13/19) w sprawie, w której przedmiotem sporu był kredyt złotowy następnie przewalutowany do CHF, w uzasadnieniu którego Sąd Najwyższy wskazał, że „Po pierwsze, jeśli Sąd meriti uzna, że oba aneksy są ważne w pozostałej części (po wyeliminowaniu z nich tylko postanowień abuzywnych), to wówczas należałoby uznać, iż mamy do czynienia z kredytem złotowym z oprocentowaniem LIBOR. Po drugie, gdyby uznać aneksy w całości za nieważne, doszłoby do powrotu do stanu sprzed zawarcia tychże aneksów, czyli kredytów złotych z oprocentowaniem 22 WIBOR”.

Sąd podkreślił, że nie jest możliwe dalsze funkcjonowanie umowy, która bez wyeliminowanych z niej postanowień tworzyć będzie stosunek prawny, którego cel lub treść sprzeciwiałyby się właściwości (naturze) stosunku, ustawie lub zasadom współżycia społecznego. Taki stosunek prawny musi zostać uznany za nieważny z racji sprzeczności z ustawą, polegającą na naruszeniu granic swobody umów (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c.). W konsekwencji Sąd uznał, że istnienie umowy kredytu udzielonego i spłacanego w walucie polskiej, w której stawka procentowa byłaby oparta o wskaźnik LIBOR, który pozostaje integralnie związany z klauzulą walutową i rozliczeniami w walucie obcej, nie jest możliwe. Stawka ta została wprowadzona w aneksie z dnia 22 października 2008 r. w związku z przewalutowaniem kredytu do CHF, nie była przedmiotem samoistnego, odrębnego porozumienia. Wadliwość samego przewalutowania oznacza brak podstaw do traktowania oprocentowania ujętego w aneksie jako nadal wiążącego.

Z uwagi na fakt, że strony łączyła umowa kredytu w polskich złotych, której przewalutowanie nastąpiło na mocy aneksu, ustalenie nieważności aneksu skutkować będzie nie nieważnością w ogóle całego stosunku umownego łączącego strony, lecz prowadzi do wyeliminowania tylko tego aneksu. Oznacza to, że strony w dalszym ciągu związane będą umową kredytu, tyle tylko że w brzmieniu i na warunkach sprzed zawarcia aneksu o przewalutowaniu.

Sąd zwrócił uwagę, że powodowie wskazywali też na nieważność aneksu nr (...) na mocy którego po wprowadzeniu klauzul abuzywnych do umowy przystąpiła powódka. Sąd miał na uwadze, że zgodnie z treścią aneksu nr (...) z dnia 9 grudnia 2008 r. powódka przystąpiła do umowy o kredyt mieszkaniowy (...) nr (...) z dnia 3 lipca 2007 r. Z zeznań powódki wynika jednoznacznie, że celem przystąpienia było uzyskanie prawa do własności nabytej ze środków pozyskanych z kredytu nieruchomości. Powódka nie była nawet w stanie wyjaśnić czy przystępowała do kredytu złotowego czy denominowanego. Zatem, w ocenie Sądu wolą powódki było przystąpienie do kredytu bez względu na zawarte w nim w dacie podpisywania aneksu do umowy zapisy.

W konsekwencji Sąd ustalił, że umowa o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 3 lipca 2007 r. nr (...) jest nieważna – w zakresie, w jakim przedmiot i treść tego stosunku prawnego zostały określone aneksem nr (...) z dnia 22 października 2008 r. oraz oddalił w pozostałym zakresie żądanie ustalenia nieważności umowy. W oparciu o art. 340 §1 k.p.c. wobec I. G. (1) Sąd orzekł wyrokiem zaocznym.

Sąd mając na uwadze częściowe uwzględnienie żądania i jego zakres, w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania.

Wyrok zaskarżyli powodowie w całości. Jednocześnie wniesiono zażalenie na postanowienie z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie wezwania I. G. (1) do sprawy w charakterze pozwanej.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

1. naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd granic swobodnej oceny dowodów i w konsekwencji wyprowadzenie ze zgromadzonego materiału dowodowego wniosków z niego niewynikających, schematyczną i pobieżną ocenę materiału dowodowego, nierozważenie go w sposób wszechstronny,

a w efekcie błędne ustalenie faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, a ujawniające się w szczególności w przyjęciu, że:

1) zawarta pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego Banku umowa nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 03.07.2007 r. nie jest nieważna a uznaniu za nieważny tylko Aneksu nr (...) z dnia 22.10.2008

r., pomimo:

a) ustalenia przez Sąd I Instancji, że zapisy Aneksu nr (...) (z dnia 22.10.2008 r.) zmieniającego umowę zawierają w sobie zapisy abuzywne,

b) braku uznania przez Sąd I Instancji, że Aneks nr (...) z dnia 22.10.2008 r. dokonał zmiany postanowień umowy w takim zakresie, że możliwe jest ustalenie jej nieważności,

c) całkowite pominięcie zapisów Aneksu nr (...) (z dnia 9.12.2008 r.) do Umowy i skutków związanych z zawarciem tego Aneksu jakie zaistniały pomiędzy powodami a w szczególności powódką A. F. oraz pozwanym (poprzednikiem prawnym pozwanego) w sytuacji, gdy powódka A. F. przystąpiła do umowy już zmienionej Aneksem nr (...), który wprowadził do umowy zmiany odnośnie warunków realizacji Umowy oraz przewalutowania kwoty kredytu z PLN na CHF.

2) zamiarem powódki A. F. było przystąpienie do jakiegokolwiek Umowy kredytu, gdyż zeznając nie pamiętała czy przystąpiła do Umowy w której kredyt został określony w PLN czy CHF, podczas gdy powódka nie mogła przystąpić do Umowy w jej pierwotnym brzmieniu (w walucie kredytu PLN), gdyż Umowa ta została zmieniona już Aneksem nr (...) co potwierdzają dokumenty znajdujące się w aktach sprawy sądowej. Wobec takiego stanu rzeczy uznać należy, że Sąd I Instancji całkowicie dowolnie „operuje” zgromadzonym materiałem dowodowym w sprawie i w sposób nieprawidłowy łączy treść dowodów, ustalając fakty tak aby „pasowały” do sentencji wyroku, gdyż powódka A. F. mogła przystąpić tylko do Umowy zmienionej Aneksem nr (...) a więc określającym kwotę kredytu w CHF wraz ze wszystkimi skutkami prawnymi wprowadzonymi do Umowy (...) nr (...).

3) I. G. (1) wezwana przez Sąd I Instancji do sprawy w charakterze pozwanej nie została przez pozwanego (poprzednika prawnego) zwolniona z długu umową z dnia 11.06.2008 r. podczas gdy „wystąpiła” z Umowy (...) nr (...) z dnia 4.06.2008 r., tym samym została zwolniona z jakichkolwiek zobowiązań w stosunku do pozwanego, a jej zobowiązania przejął na siebie w całości powód W. G.. Tym samym Sąd I Instancji w sposób dowolny uznał, że I. G. (1), która od 4.06.2008 r. nie jest stroną Umowy zobowiązana jest uczestniczyć w procesie w charakterze pozwanej (nawet nie po stronie powodowej!) oraz, że pozwany w przypadku stwierdzenia nieważności Umowy będzie miał jakiegokolwiek roszczenia w stosunku do I. G. (1),

4) Aneks nr (...) z dnia 4.06.2008 r. zmienia kwotę kredytu z 890.000 PLN na 935.000 PLN, podczas gdy Aneks nr (...) nie zmienił kwoty kredytu tylko została zawarty w celu „wystąpienia” z Umowy I. G. (1) i przejęcia przez powoda W. G. w całości zobowiązań wynikających z Umowy.

2. naruszenie przepisu prawa procesowego tj. art. 72 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c. w związku z art. 195 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 73 § 2 k.p.c. poprzez błędną ich interpretację i niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w wydaniu przez Sąd postanowienia z dnia 04 listopada 2022 r. o wezwaniu do udziału w sprawie I. G. (1) w charakterze pozwanej, podczas gdy I. G. (1) została przez poprzednika prawnego pozwanego Banku zwolniona z długu i wystąpiła z Umowy na mocy Aneksu nr (...) do Umowy, a w prawa i obowiązki I. G. (1) związane z Umową wstąpił w całości powód W. G.. Ponadto skoro Sąd nie miał zamiaru unieważnić Umowy to wzywaniem I. G. (1) nie powinno mieć miejsca a już na pewno nie w charakterze pozwanej. Dodatkowo Sąd uznał, że ma jednostronne prawo do dowolnego określania charakteru i roli procesowej w jakiej występuje podmiot w tym przypadku określając tę rolę I. G. (1) jako rolę pozwanej. Jeśli I. G. (1) miałyby zostać wezwana do sprawy to w charakterze powódki i to jedynie na wniosek jednej ze stron procesu. Natomiast Sąd sam z urzędu nie tylko wezwał I. G. (1) do uczestniczenia w procesie ale również samodzielnie określił charakter uczestnictwa I. G. (1) w procesie nadając jej rolę pozwanej.

3. Naruszenie przepisu prawa procesowego tj. art. 325 k.p.c. poprzez nieprawidłowe jego zastosowanie polegające na określeniu sentencji wyroku (rozstrzygnięcia) w pkt I wyroku w sposób niejasny i budzący wątpliwości. Rozstrzygnięcie wyroku w pkt I nie jest jednoznaczne i nie nadaje się do wykonania. Określenie przez Sąd, że Umowa „zawarta pomiędzy W. G. i I. G. (1) z poprzednikiem prawnym pozwanego Banku jest nieważna w zakresie w jakim przedmiot i treść tego stosunku prawnego zostały określone aneksem nr (...) z dnia 22 października 2008 r.” nie pozwala na jasne i jednoznaczne ustalenie w jaki sposób Umowa miałaby być dalej realizowana przez strony procesu. Zdaniem powodów rozstrzygnięcie wskazuje, że Umowa powinna być dalej wykonywana przez W. G. i I. G. (1), z pominięciem powódki A. F. (której dane nie znalazły się w sentencji wyroku). Ponadto z uwagi na fakt, że pozwana I. G. (1) Aneksem nr (...) z dnia 4.06.2008 r. wystąpiła z Umowy i w jej miejsce wstąpił i przejął wszelkie prawa i obowiązki powód W. G. a I. G. (1) umową z dnia 11.06.2008 r. została zwolniona z długu przez poprzednika prawnego pozwanego Banku, I. G. (1) nie powinna być wskazana w sentencji wyroku jako osoba zobowiązana do realizacji Umowy. Wydane przez Sąd I Instancji rozstrzygnięcie nie zawiera również informacji, że stronami Umowy, na podstawie Aneksu nr (...) z dnia 9.12.2008 r., są W. G. i A. F., co powoduje, że brak jest jasności co do tego czy Umowa dalej powinna być wykonywana przez W. G. i I. G. (1), czy też przez W. G. i A. F. albo W. G., I. G. (1) i A. F.. Budzi również wątpliwości czy zdaniem Sądu A. F. nie powinna wykonywać umowy w walucie CHF skoro jej nie obejmuje sentencja orzeczenia stwierdzająca nieważność umowy. Nie jest również jasne ani zrozumiałe w jakim zakresie Umowa ma być dalej realizowana i jakie zapisy Umowy pozostają zdaniem Sądu ważne.

4. naruszenie prawa procesowego tj. art. 98 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie oraz art. 100 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie polegające na tym, że Sąd I Instancji w pkt III wyroku zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania, uznając, że roszczenie powodów zostało uwzględnione w części, podczas gdy w pkt I wyroku Sąd I Instancji uznał, że roszczenie powodów odnośnie stwierdzenia nieważności Aneksu nr (...) jest zasadne a tym samym powództwo w odniesieniu do uznania występowania w Umowie klauzul abuzywnych uznawanych za nieważne zostało uwzględnione. Ponadto Sąd I Instancji wbrew treści orzeczenia Sąd Apelacyjnego z dnia 24 marca 2002 r., sygn. akt I ACa 579/21 nie rozstrzygnął o kosztach procesu należnych stronie powodowej w wyniku uznania za zasadną apelacji strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 czerwca 2001 r. sygn. akt I C 1293/20.

5. nierozpoznanie istoty sprawy pozostające w związku z naruszeniem przepisów prawa procesowego, tj. art. 325 k.p.c. w zw. z art. 327¹ §1 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie wyrażające się w zaniechaniu przez Sąd I instancji prawidłowego ustalenia stanu faktycznego oraz prawidłowej analizy zgromadzonych w sprawie dowodów, co spowodowało wydanie błędnego rozstrzygnięcia w odniesieniu do powódki A. F., która przystąpiła do Umowy na podstawie Aneksu nr (...) z dnia 9.12.2008 r. tj. po zmianie dokonanej Aneksem nr (...) z dnia 22.10.2008 r. i zmiany waluty kwoty kredytu na CHF. Tym samym błędnie Sąd uznał, że powódka A. F. może realizować postanowienia Umowy w jej pierwotnym brzmieniu, podczas gdy powódka A. F. nie była stroną Umowy w jej pierwotnym brzmieniu a w brzmieniu zmienionym Aneksem nr (...) ze wszystkimi tego skutkami prawnymi w odniesieniu do przystąpienia do Umowy już zawierającej klauzule abuzywne, które Sąd I Instancji uznał za nieważne a tym samym nie mogące być wykonywane w brzmieniu nadanym Aneksem nr (...) z dnia 22.10.2008 r.

6. naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 386 § 6 k.p.c. polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu i podjęciu czynności mających na celu zmianę podmiotową po stronie pozwanej polegającą się wezwaniu do sprawy I. G. (1) w charakterze pozwanej na mocy postanowienia Sądu I Instancji z dnia 4.11.2022 r., podczas gdy Sąd II Instancji nie wskazał na taką konieczność i nie wskazał by zachodziła konieczność uzupełnienia braków podmiotowych przy ponownym rozpoznawaniu sprawy.

7. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 k.c. w zw. z art. 77 k.c. przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że strony w drodze zawartych Aneksów do Umowy nie dokonały zmiany Umowy podczas gdy zamiarem i intencją stron było dokonanie zmiany zapisów Umowy poprzez zmianę stron Umowy (Aneks nr (...) z dnia 4.06.2008 r.), wysokości kwoty kredytu (Aneks nr (...) z dnia 29.08.2008 r.), zmiany kwoty kredytu z PLN na CHF (Aneks nr (...) z dnia 22.10.2008 r.) oraz zmiany kredytobiorców (Aneks nr (...) z dnia 9.12.2008 r.). Również w świetle zeznań powoda W. G. (nagranie z rozprawy z dnia 31 maja 2021-czas nagrania 4:30-4:36 oraz 4:50-6:20), z których wynika,

że intencją stron było zawarcie Umowy w CHF i od razu zostało ustalone, że po wypłacie kredytu w całości w PLN na rzecz dewelopera nastąpi zmiana waluty z PLN na CHF, gdyż dzięki temu technicznemu zabiegowi powód otrzyma korzystny kredyt o stabilnej walucie jak również będzie miał większą zdolność kredytową. W związku z naruszeniem przywołanych przepisów prawa materialnego Sąd I Instancji błędnie uznał, że brak jest podstaw do uznania, że zawarta pomiędzy powodami a pozwanym Umowa jest nieważna.

Naruszenie przez Sąd I Instancji wskazanych przepisów polega również na całkowicie dowolnym i dualistycznym przyjęciu przez Sąd I Instancji, że z jednej strony Umowa nie ulega zmianie poprzez zmiany wprowadzone Aneksami a z drugiej strony ulega ona zmianom. Sąd I Instancji w sposób swobodny wprowadza po zmianie Aneksami nr (...) ponownie do Umowy I. G. (1), która wystąpiła z Umowy i zawarła umowę o zwolnienie z długu; uznaje, że Aneks nr (...) zmienia postanowienia Umowy ale nie wskazuje w jaki sposób i uznaje ten Aneks za nieważny; pomija zapisy Aneksu nr (...) w ramach którego do Umowy zmienionej Aneksami nr (...) przystąpiła A. F. i uznaje, że powódce A. F. było obojętne do jakiego kredytu przystępuje a więc może również być stroną Umowy w jej pierwotnym brzmieniu.

8. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 1, § 2 oraz § 3 k.c. w zw. z art. 385² k.c. oraz w zw. z art. 58 k.c. przez ich błędną wykładnię i brak ich prawidłowego zastosowania skutkujące stwierdzeniem przez Sąd I Instancji, że brak jest podstaw do uznania, że zawarta pomiędzy powodami a pozwanym Umowa jest nieważna a nieważny jest tylko Aneks nr (...), podczas gdy z przywołanych przepisów oraz dokonanej przez Sąd I Instancji analizy przepisów prawa i zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że Umowa zawiera postanowienia abuzywne wprowadzone Aneksami nr (...) z 22.10.2008 r. a tym samym powinna zostać uznana za nieważną, zwłaszcza w przypadku przystąpienia do Umowy powódki A. F. na mocy Aneksu nr (...) z dnia 9.12.2008 r. a więc po tym jak do Umowy zostały wprowadzone zmiany Aneksami nr (...) zawierającym klauzule abuzywne.

9. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 1, § 2 oraz § 3 k.c. w zw. z art. 69 ust. 2 pkt. 10) prawa bankowego oraz w zw. z art. 65 k.c. przez ich błędną wykładnię i nieprawidłowe zastosowanie skutkujące uznaniem, że brak jest podstaw do stwierdzenia, że zawarta pomiędzy powodami a pozwanym Umowa jest nieważna i uznanie za nieważny tylko Aneks nr (...), podczas gdy z przywołanych przepisów oraz dokonanej przez Sąd I Instancji analizy przepisów prawa i zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że zamiarem i intencją stron było dokonanie zmiany zapisów Umowy poprzez zmianę stron umowy (Aneks nr (...) z dnia 4.06.2008 r.), wysokości kwoty kredytu (Aneks nr (...) z dnia 29.08.2008 r.), zmiany kwoty kredytu z PLN na CHF (aneks nr (...) z dnia 22.10.2008 r.) oraz zmiany kredytobiorców (Aneks nr (...) z dnia 9.12.2008 r.). Ponadto z zeznań powoda W. G. (nagranie z rozprawy z dnia 31 maja 2021 - czas nagrania 4:30-4:36 oraz 4:50 - 6:20) wynika, że intencją stron było zawarcie Umowy kredytowej w CHF i od razu zostało ustalone, że po wypłacie kredytu w całości w PLN na rzecz dewelopera nastąpi zmiana kwoty waluty z PLN na CHF, gdyż dzięki temu technicznemu zabiegowi powód otrzyma korzystny kredyt w stabilnej walucie. Z przywołanych zapisów wynika, że zawarte przez strony procesu aneksy do Umowy kredytowej zmieniły zapisy samej Umowy a więc analiza treści zapisów abuzywnych powinna zostać dokonana przez Sąd I Instancji na podstawie wszystkich dokumentów i wprowadzonych do Umowy kredytowej zmian, w tym zapisów Aneksów, które zmieniły postanowienia Umowy kredytowej w brzmieniu nadanym jej treścią Aneksów jak również z uwzględnieniem występujących i przystępujących do Umowy kredytobiorców - I. G. (1) - występującej z Umowy na podstawie Aneksu nr (...) i umowy o zwolnienie z długu oraz A. F. na podstawie Aneksu nr (...).

10. Naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 69 ust. 1 i ust. 2 prawa bankowego w zw. z art. 58 k.c. oraz art. 65 k.c. poprzez brak ich prawidłowego zastosowania polegającego na uznaniu przez Sąd I Instancji, że nieważny jest tylko Aneks nr (...) wprowadzający zmiany do Umowy w zakresie m.in. zmiany waluty z PLN na CHF, zapisów o denominacji, ryzyku kursowym tj. zawierającego klauzule abuzywne, które nie wiążą konsumentów (powodów) oraz uznania, że Umowa jest ważna i może obowiązywać nadal. Przy czym zgodnie z zapisami Umowy zmienionej Aneksami nr (...) z dnia 4.06.2008 r. pierwsza spłata kredytu miała nastąpić w dniu 2.12.2008 r. co nastąpiło po zmianie Umowy (...) nr (...) a tym samym spłata kredytu rozpoczęła się zgodnie z postanowieniami Umowy zmienionej brzmieniem Aneksu nr (...) -już w walucie CHF a nie PLN. Tym samym uznać należy, że Sąd nie przeanalizował zapisów Umowy i nie uwzględnił, że po zmianach wprowadzanych poszczególnymi aneksami Umowa nie może być dalej realizowana

w jej pierwotnym brzmieniu, gdyż jej postanowienia zostały zmienione a te które zostały określone w treści nadanej Umowie w dniu 3.07.2007 r. nie pozwalają na jej realizację jak np. z uwagi na zapis § 13 ust. 1 Części Ogólnej Umowy z której wynika, że spłata kredytu powinna nastąpić w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat, doręczanym Kredytobiorcy i poręczycielom po wypłacie całej kwoty kredytu. W niniejszym przypadku terminy i kwoty spłaty kredytu nie zostały określone co narusza postanowienia art. 69 ust. 1 i ust. 2 prawa bankowego. Należy zwrócić uwagę na fakt, że Sąd I Instancji nie pochylił się nad zagadnieniem i możliwością realizacji Umowy przez powódkę A. F. w kontekście przystąpienia przez nią do kredytu na mocy Aneksu nr (...), po zmianach wprowadzonych do Umowy aneksem nr (...). Nie można uznać jak czyni to Sąd I Instancji, że powódce A. F. było wszystko jedno do jakiego kredytu przystąpi, w przypadku gdy powódka nie mogła przystąpić do kredytu w PLN, gdyż taką Umową o takiej treści powód W. G. nie był związany z poprzednikiem prawnym pozwanego Banku, a po uznaniu przez Sąd Okręgowy za nieważny Aneks nr (...), Sąd Okręgowy w stosunku do powódki A. F. powinien uznać, że występuje nieważność Umowy w całości a nie, że powódka A. F. ma realizować postanowienie Umowy w pierwotnym brzmieniu.

11. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. przepisu 375 k.c. poprzez brak jego zastosowania do sytuacji faktycznej i prawnej powodów, w przypadku gdy powodowie żądali uznania za nieważną Umowy z uwagi na wprowadzone do niej zmiany Aneksem nr (...) i Aneksem nr (...) zaś Sąd I Instancji uznał za nieważny Aneks nr (...) uznając, że po „usunięciu” Aneksu nr (...) z obrotu prawnego Umowa może nadal wiązać: powodów albo powodów i I. G. (1) albo powoda W. G. i I. G. (1) (z uwagi na treść sentencji wyroku brak jest możliwości zweryfikowania tego stanu), w przypadku gdy każdy z tych podmiotów jest w innej sytuacji faktycznej i prawnej. I. G. (1) wystąpiła z Umowy i zawarła z poprzednikiem prawnym pozwanego Banku umowę o zwolnienie z długu a w miejsce I. G. (1) do Umowy wystąpił w całości W. G.; W. G., który zawarł Umowę w dniu 3.07.2007 r. a następnie był stroną Aneksu nr (...) i Aneksu nr (...) oraz Aneksu (...) - który to Aneks został unieważniony oraz A. F., która przystąpiła do kredytu Aneksem nr (...), po tym jak zawarty został Aneks nr (...) uznany przez Sąd I Instancji za nieważny.

12. naruszenie przepisów prawa unijnego, tj. art. 6 oraz art. 7 DYREKTYWY RADY 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich przez ich błędną wykładnię i brak prawidłowego zastosowania skutkujące uznaniem, że brak jest podstaw do przyjęcia, że zawarta pomiędzy powodami a pozwanym Umowa jest nieważna, podczas gdy z zapisów przywołanych przepisów oraz zmian do Umowy wprowadzonych Aneksem nr (...) i Aneksem nr (...) jak z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że Umowa zawiera postanowienia abuzywne po zmianach wprowadzonych Aneksem nr (...) a tym samym powinna zostać uznana za nieważną. Jeśli Sąd I Instancji uznał, że Umowa jest ważna a nieważna tylko w części objętej Aneksem nr (...) to powinien wskazać w jakim konkretnie zakresie i brzmieniu Umowa może strony wiązać nadal oraz w odniesieniu do jakich osób uczestniczących w procesie, czego Sąd I Instancji nie uczynił.

Ponadto na podstawie art. 380 k.p.c. zaskarżono postanowienie Sądu I Instancji z dnia 4.11.2022 r. o wezwaniu do udziału w sprawie I. G. (1) w charakterze pozwanej, wskazując na naruszenie przez Sąd I Instancji art. 72 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c. w związku z art. 195 §1 i 2 k.p.c. w związku z art. 73 § 2 k.p.c. poprzez błędną ich interpretację i niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w przyjęciu przez Sąd Okręgowy, że w niniejszej sprawie występuje współuczestnictwo konieczne po stronie powodowej w osobach W. G., A. F. i I. G. (1) oraz wezwanie tej ostatniej do udziału w sprawie w charakterze pozwanej, podczas gdy I. G. (1) Aneksem nr (...) z dnia 4.06.2028 r. do umowy kredytowej Nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 03.07.2007 r. oraz umową zwolnienia z długu z dnia 11.6.2008 r. przeniosła swoje prawa i obowiązki związane z umową kredytową w całości na W. G. a W. G. prawa i obowiązki z tym zakresie przyjął za zgodą poprzednika prawnego pozwanego Banku. Strona powodowa wniosła zastrzeżenia do protokołu pismem z dnia 2.11.2022 r. oraz pismem z dnia 22.11.2022 r. wskazując na powyższe naruszenia i żądać uchylecia postanowienia z dnia 4.11.2022 r., gdyż I. G. (1) przestała być dłużnikiem pozwanego banku i nie posiada obecnie legitymacji do występowania o stwierdzenie nieważności umowy. Tym bardziej zaś nie jest ona współuczestnikiem jednolitym koniecznym po stronie powodowej, a tym bardziej po stronie pozwanej, jeśli nie na skutek zawartego Aneksu nr (...) to na pewno na skutek zwolnienia tej osoby z długu.

W oparciu o wskazane powyżej zarzuty skarżący wniosł:

1. o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie powództwa w całości i uznanie postanowień Umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 03.07.2007 r. za nieważną z uwagi na wprowadzone do Umowy zmiany Aneksem nr (...), ewentualnie z ostrożności procesowej wniesiono o wskazanie zakresu przedmiotowego oraz podmiotowego Umowy, po stwierdzeniu przez Sąd I Instancji nieważności Aneksu nr (...), tak aby Umowa mogła być nadal realizowana,

2. w związku z uznaniem nieważności Aneksu nr (...) przez Sąd I Instancji o ustalenie, że Umowa nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 03.07.2007 r. jest nieważna w całości w stosunku do powódki A. F.,

3. w związku z uznaniem nieważności Aneksu nr (...) o ustalenie, że Umowa nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 03.07.2007 r. jest nieważna w całości również w stosunku do powoda W. G.,

4. o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 4.11.2022 r. w przedmiocie wezwania do udziału w sprawie I. G. (1) w charakterze pozwanej,

5. o orzeczenie co do kosztów procesu zarówno za I Instancję jak i za II Instancję obejmujące postępowanie zakończone wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 24.03.2021 r. sygn. akt I ACa 579/21 według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, 6. wnoszę o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ewentualnie, w przypadku uznania przez Sąd II instancji, że zachodzą przesłanki z art. 386 § 4 k.p.c. wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania.

Pozwany bank w odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego banku kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja strony powodowej okazała się zasadna w części, w której dotyczyła nieważności aneksu numer (...) i doprowadziła do wydania wyroku reformatoryjnego, w pozostałym zakresie była bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Wykonując prawnoprocesowy obowiązek własnej oceny zgromadzonego materiału procesowego, Sąd Apelacyjny uznał, iż Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a poczynione ustalenia faktyczne (zawarte w wyodrębnionej redakcyjnie części uzasadnienia zaskarżonego wyroku) nie są wadliwe i znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów, właściwa była również co do zasady dokonana przez Sąd Okręgowy ocena prawna sprawy, jednak wymagała ona korekty w zakresie dotyczącym ważności aneksu numer (...) z 9 grudnia 2008 r. Z tych względów Sąd odwoławczy, dzieląc i przyjmując za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, czyni je elementem własnego uzasadnienia, nie znajdując potrzeby ich ponownego przytaczania, co znajduje swój normatywny wyraz w art. 387 § 2¹ k.p.c. Motywy uzasadnienia Sądu Okręgowego zostaną przywołane poniżej jedynie w zakresie niezbędnym do odniesienia się do zarzutów apelacyjnych.

Zgodnie z uchwałą składu 7 sędziów Sądu Najwyższego - zasadą prawną z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07 (opubl. OSNC 2008/6/55, Prok.i Pr.-wkł. 2009/6/60) sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiąże go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

W myśl art. 327¹ § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku sporządza się w sposób zwięzły. Jeżeli zarzuty apelacyjne są ponadprzeciętnie rozbudowane, można je rozważać łącznie, chwytając oś problemu, byleby podsumować je stanowczą puentą z wyjaśnieniem, dlaczego tego rodzaju argumentacja nie jest zasadna - tak postanowienie SN z 17 listopada 2020 r., I UK 437/19, LEX nr 3080392.

Ma to szczególne znaczenie w niniejszej sprawie, w której apelacja jest mocno rozbudowana. Należy zwrócić uwagę na to, że zarzuty apelacyjne formułowane zarówno w odniesieniu do przepisów prawa procesowego, jak również prawa materialnego odwołują się do trzech podstawowych zagadnień, tj. wpływu umieszczenia postanowień abuzywnych w aneksie numer (...) na ważność umowy pierwotnej; ważności aneksu numer (...), który dotyczył przystąpienia A. F. do umowy; a także zasadności wezwania do sprawy w charakterze pozwanej I. G. (1). Kwestie te wzajemnie się przenikają w sformułowanych przez skarżących zarzutach i pojawiają się zarówno w zarzutach prawnomaterialnych jak i procesowych.

Mając na względzie konstrukcję wniesionego środka odwoławczego, w pierwszej kolejności należało się odnieść do tej części argumentacji, w której powodowie wskazywali na uchybienia o charakterze formalnym.

W kontekście podniesionego przez powodów zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., zaakcentować należy, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym tego rodzaju zarzut może być uznany za zasadny jedynie w przypadku wykazania, że ocena materiału dowodowego jest rażąco wadliwa, czy w sposób oczywisty błędna, jako dokonana z przekroczeniem granic swobodnego przekonania sędziowskiego, wyznaczonych w tym przepisie. Sąd odwoławczy przeprowadza bowiem kontrolę legalności oceny dowodów dokonanej przez sąd pierwszej instancji, czyli bada, czy zostały zachowane kryteria określone w art. 233 § 1 k.p.c. Ocena dowodów jest natomiast jednym z elementów kompetencji jurysdykcyjnych (władzy orzeczniczej) sądu i wyrazem stosowania prawa procesowego. Jeżeli więc po weryfikacji całokształtu materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami wiedzy oraz doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza art. 233 § 1 k.p.c. i musi być uznana za prawidłową, choćby nawet w równym stopniu, na podstawie tego samego materiału dowodowego (np. po uznaniu innych z wykluczających się dowodów za wiarygodne), dawały się wysnuć spójne logicznie wnioski odmienne. W związku z tym, dla skutecznego postawienia zarzutu naruszenia normy art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza samo twierdzenie strony skarżącej o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który jej zdaniem odpowiada rzeczywistości (przedstawienie przez skarżącego własnej, odmiennej od sądowej, oceny materiału procesowego i poszczególnych dowodów). Skuteczny zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów musi bowiem prowadzić do podważenia podstaw tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2004, IV CK 274/03). Konieczne jest przy tym wskazanie przez skarżącego konkretnych przyczyn dyskwalifikujących wywody sądu pierwszej instancji w tym zakresie. W szczególności strona apelująca powinna podać, jakie kryteria oceny naruszył sąd w analizie materiału dowodowego, uznając brak wiarygodności i mocy dowodowej poszczególnych dowodów lub niesłusznie im ją przyznając (por. wywody Sądu Najwyższego m.in. w orzeczeniach z 23 stycznia 2001, IV CKN 970/00; z 12 kwietnia 2001, II CKN 588/99; z 10 stycznia 2002, II CKN 572/99). Jako zasadnicze kryteria tej oceny wyróżnia się więc: zgodność wniosków sądu z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oraz komplementarność (spójność) argumentacji, polegającą na wyprowadzaniu poprawnych wniosków z całokształtu materiału procesowego. Spójność ta będzie naruszona w przypadku nieuzasadnionego pominięcia przez sąd wniosków przeciwnych wynikających z części dowodów.

Zdaniem skarżących Sąd przekroczył granice swobodnej oceny dowodów i wyprowadził wadliwe wnioski. W pierwszej kolejności należy wskazać, że zarzut skarżących dotyczący ustalenia nieważności jedynie aneksu nie może podlegać badaniu w ramach zarzutu naruszenia prawa procesowego. Ocena tego, czy nieważna jest umowa kredytu czy jedynie któryś z aneksów do umowy jest oceną materialnoprawną. Postanowienia umowne podlegały bowiem badaniu pod kątem tego czy są postanowieniami abuzywnymi w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego oraz prawa unijnego. Kwestia nieważności czynności prawnej nie należy do sfery faktów, ale mieści się w kategorii ocen materialnoprawnych. W tym więc zakresie zarzut ten jest postawiony wadliwie.

Słusznie zwrócili uwagę powodowie, że zamiarem A. F. nie było przystąpienie do umowy kredytu w jej pierwotnym brzmieniu, albowiem przystąpiła ona do niej już po zawarciu aneksu, którym powiązано umowę z walutą szwajcarską. Kwestia ta ma jednak podstawowe znaczenia dla oceny materialnoprawnej aneksu numer (...) i ustalenia czy aneks ten jest w ogóle ważny.

W ramach zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. powodowie wskazali także na wadliwe wezwanie I. G. (1) do udziału w sprawie w charakterze pozwanej. Okoliczność ta nie stanowi jednak ustalenia faktycznego i nie jest związana z wadliwą oceną materiału dowodowego.

Skarżący ponownie odwołali się do wezwania do sprawy przez Sąd pierwszej instancji I. G. (1) w charakterze pozwanej podnosząc zarzut naruszenia art. 72 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c. w zw. z art. 195 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 73 § 2 k.p.c.

Sąd pierwszej instancji postanowieniem z 4 listopada 2022 r. wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanej I. G. (1). Nie złożyła ona odpowiedzi na pozew i nie zjawiała się na terminie rozprawy.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że nie kwestionuje legitymacji czynnej jednego kredytobiorcy do wystąpienia z powództwem o ustalenie nieważności umowy, jednak kwestia ta pozostaje bez znaczenia dla określenia współuczestnictwa koniecznego wszystkich stron umowy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego tego rodzaju zapatrywanie doprowadziło jednak Sąd Okręgowy do zbyt daleko idących wniosków.

Warto zwrócić uwagę, że orzecznictwo sądów powszechnych nie było jednolite w zakresie ustalenia tego czy po stronie powodowej występuje współuczestnictwo konieczne wszystkich kredytobiorców. Sąd Apelacyjny w tym składzie stoi na stanowisku, że takie współuczestnictwo nie występuje. Niezależnie od tego należy jednak zwrócić uwagę, że kwestię tę przesądził Sąd Najwyższy, który uchwałę z 19 października 2023 r., III CZP 12/23 wskazał, że w sprawie przeciwko bankowi o ustalenie nieważności umowy kredytu nie zachodzi po stronie powodowej współuczestnictwo konieczne wszystkich kredytobiorców.

Należy zatem podzielić zapatrywanie powodów szeroko opisane w uzasadnieniu apelacji, że I. G. (1) nie jest współuczestnikiem jednolitym koniecznym w niniejszej sprawie, choćby z uwagi na to, że w toku obowiązywania umowy doszło do przekształceń podmiotowych. I. G. (1) przestała być dłużnikiem pozwanego banku. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie zachodzą żadne przesłanki, które uzasadniałyby występowanie I. G. (1) po stronie pozwanej. Rozstrzygnięcie to jest wadliwe, nie wpływa jednak ono w żadnym zakresie na merytoryczne rozpoznanie sprawy, w tym na przesłankowe badanie ważności umowy, znaczenia aneksów do umowy oraz ich wpływu na ważność umowy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego pomimo tego, że podniesione zarzuty dotyczące wezwania do udziału w sprawie w charakterze pozwanej I. G. (1) są zasadne, to nie doprowadziły one jednak do zmiany wyroku w tym zakresie, albowiem z perspektywy sformułowanych przez powodów żądań mają one znaczenie drugorzędne i nie wpływają na rozpoznanie sprawy meriti, szczególnie na etapie postępowania apelacyjnego. Nadto decyzja procesowa sądu pierwszej instancji wywołała skutki, które nie są możliwe do usunięcia na etapie postępowania apelacyjnego. Przede wszystkim spowodowała zawisłość sporu pomiędzy powodami a osobą wezwaną. Doprowadziła także do powstania merytorycznego orzeczenia pomiędzy stronami ukształtowanymi na skutek wezwania. Jednocześnie nie rodzi ona po stronie powodowej żadnych zobowiązań. Powodowie nie mają więc interesu prawnego w kwestionowaniu tej decyzji, a tym samym gravamen do jej zaskarżenia. Chociaż więc należy ją uznać za naruszenie prawa procesowego, jednak bez istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Podniesione przez skarżących zarzuty dotyczące naruszenia art. 325 k.p.c. związane z nieprawidłowym sformułowaniem sentencji wyroku oraz nieprawidłowym rozstrzygnięciem w odniesieniu do A. F. są ściśle związane z oceną materialnoprawną aneksu numer (...) z 9 grudnia 2008 r.

Niezasadny okazał się zarzut naruszenia art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. oraz art. 100 k.p.c. Sąd Okręgowy zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania z uwagi na częściowe uwzględnienie żądania i jego zakres. W art. 100 została wyrażona zasada kompensaty kosztów procesu, która znajduje zastosowanie w wypadku częściowego uwzględnienia żądań. Stanowi ona elastyczne dostosowanie zasady odpowiedzialności za wynik sprawy do sytuacji, w której obie strony są – w różnym albo w takim samym stopniu – wygrywającym i przegrywającym zarazem. J. Gudowski [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Postępowanie rozpoznawcze. Artykuły 1-124,

wyd. VI, red. T. Ereciński, Warszawa 2023, art. 100. Artykuł 100 nie wymaga arytmetycznie dokładnego rozdzielania kosztów procesu według stosunku części uwzględnionej do oddalonej, ale stawia słuszność jako zasadnicze kryterium rozłożenia kosztów (np. orzeczenie SN z 13.02.1930 r., I C 1747/29, OSP 1930, poz. 408, orzeczenie SN z 10.11.1931 r., I C 1595/31, Gł. S. 1932/4, s. 257; orzeczenie SN z 30.04.1952 r., C 290/52, OSN 1953/4, poz. 99; orzeczenie SN z 11.01.1961 r., 4 CZ 143/60, OSPiKA 1961/11, poz. 317, z notką K.P. oraz z omówieniem W. Siedleckiego, Przegląd orzecznictwa, PiP 1962/8–9, s. 390, i E. Wengerka, Przegląd orzecznictwa, NP 1962/11, s. 1423; wyrok SN z 21.02.2002 r., I PKN 932/00, OSNP 2004/4, poz. 63, oraz postanowienie SN z 6.06.2012 r., IV CZ 4/12, IC 2013/10, s. 46).

W ocenie Sądu Apelacyjnego skorzystanie przez Sąd pierwszej instancji z instytucji przewidzianej w art. 100 k.p.c. było prawidłowe, żądanie strony powodowej zostało uwzględnione częściowo i zgodnie z zasadą słuszności koszty wzajemnie zniesiono. Kwestia ta jest jednak ocenna, jej kontrola w ramach wyższej instancji jest z tego powodu znacznie utrudniona. Zmiana tego rozstrzygnięcia byłaby możliwa, gdyby wzajemne zniesienie kosztów byłoby rażąco krzywdzące dla którejś ze stron. Taka sytuacja jednak w niniejszej sprawie nie zachodzi.

Przechodząc do zarzutów materialnoprawnych należy w pierwszej kolejności odnieść się do najbardziej eksponowanej przez powodów kwestii nieważności umowy. Zdaniem skarżących wadliwa jest ocena, że brak jest podstaw do uznania, że zawarta pomiędzy powodami a pozwanym umowa jest nieważna, a nieważny jest tylko aneks nr (...). W tym zakresie skarżący odwołali się do naruszenia przepisów art. 385¹ § 1, § 2 oraz § 3 k.c. w zw. z art. 385² k.c. oraz w zw. z art. 58 k.c., art. 69 ust. 1 i 2 prawa bankowego oraz art. 65 k.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji prawidłowo zbadał zakwestionowane postanowienia umowne wprowadzone do umowy aneksem numer (...) i stwierdził, że noszą one cechy abuzywności.

Słusznie przyjął Sąd Okręgowy, że w niniejszej sprawie brak było podstaw do unieważnienia całej umowy kredytu. Pierwotnie zawarta między stronami umowa dotyczyła klasycznego kredytu w walucie krajowej PLN. Dopiero zawarty przez strony aneks wprowadził do umowy powiązanie kredytu z walutą CHF. Zatem pierwotnie strony umowy kredytowej były związane umową kredytu udzielonego w złotych. Dopiero dalsze postępowanie kredytobiorców doprowadziło do modyfikacji umowy, zwolnienia z odpowiedzialności I. G. (1) i wprowadzenia do umowy nieuczciwych warunków. Umowa ukształtowana aneksem numer (...) stała się umową powiązaną z walutą obcą. W tym zakresie ugruntowane jest już orzecznictwo TSUE, SN oraz sądów powszechnych.

Sąd Apelacyjny podziela ocenę Sądu Okręgowego, że utrzymanie stosunku prawnego wynikającego z umowy o kredyt mieszkaniowy Nordea-Habitat z dnia 3 lipca 2007 r. nr (...) bez postanowień uznanych za bezskuteczne oraz aneksu nr (...) jest możliwe.

W orzecznictwie TSUE wskazuje się, że wykładni art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy dokonywać w ten sposób, że z jednej strony nie stoją one na przeszkodzie temu, by sąd krajowy usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy zniechęcający cel tej dyrektywy jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru. Z drugiej strony, przepisy te stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty, czego zbadanie należy do tego sądu. wyrok TS z 29.04.2021 r., C-19/20, I.W. I R.W. PRZECIWKO BANK BPH S.A., LEX nr 3166094.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ocenę Sądu Okręgowego, że po wyeliminowaniu aneksu numer (...) pozostała część uregulowań wystarczy do powstania ważnego stosunku zobowiązaniowego pomiędzy pozwanym a powodem, albowiem zawiera wszystkie istotne postanowienia umowy kredytowej.

Umowa pierwotna była klasyczną umową kredytu złotowego, zawarcie aneksu nr (...) doprowadziło do przewalutowania kredytu. Nieważność aneksu nie wpłynęła na ważność umowy pierwotnej, albowiem po wyeliminowaniu aneksu umowa może nadal funkcjonować jako umowa kredytu złotowego.

Bezzasadna jest argumentacja odnosząca się do zamiaru stron związanego z przewalutowaniem po wpłacie pieniędzy dla dewelopera. Treść pierwotnej umowy nie pozostawia wątpliwości, że była to umowa kredytu złotowego. Kwestia przewalutowania nie była elementem umowy. Skarżący zdają się stać na stanowisku, że umowę należy badać w kształcie nadanym jej ostatecznie przez wszystkie zawarte później aneksy. Jest to jednak niedopuszczalne. Z uwagi na potencjalną możliwość usuwania warunków nieuczciwych z treści umowy należy bardzo uważnie oceniać umowę pierwotną i każdą jej zmianę z osobna. Szczególne znaczenie ma tutaj treść art. 385² k.c., który stanowi, że oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Ustalenie nieważności aneksu skutkuje wyeliminowaniem tego aneksu i nie prowadzi do nieważności całej umowy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zasadny okazał się natomiast zarzut dotyczący nieważności aneksu numer (...) dotyczącego przystąpienia A. F. do umowy. Zupełnie chybione jest stwierdzenie, że powódka nie była w stanie wyjaśnić czy przystępowała do kredytu złotowego czy denominowanego. Kwestia pamiętania przez powódkę do jakiej wersji umowy przystąpiła ma znaczenie drugorzędne, albowiem w aktach sprawy znajduje się dokumentacja wskazująca do jakiej umowy powódka przystąpiła.

Nie ma wątpliwości, że powódka przystąpiła do umowy ukształtowanej aneksem numer (...), a zatem do takiej, która była powiązana z walutą obcą. Powódka nie była stroną umowy pierwotnej. Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, że aneks numer (...) zawiera postanowienia abuzywne, a w konsekwencji jest nieważny. W świetle tego ustalenia należy uznać, że powódka była od początku związana umową, która w stosunku do niej była dotknięta sankcją nieważności. Dopóki bowiem powoda i pozwany bank wiązał aneks nr (...), treść umowy jednoznacznie wskazywała, że strony ostatecznie umówiły się na kredyt denominowany i tylko do tak ukształtowanego stosunku prawnego powódka mogła przystąpić.

Powództwo o ustalenie, że aneks nr (...) jest także nieważny było zasadne. Ustalenie nieważności umowy w zakresie ukształtowanym aneksem numer (...) jest naturalną konsekwencją ustalenia nieważności aneksu numer (...).

W tym więc zakresie apelacja okazała się zasadna, z tego też powodu Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w punkcie drugim w ten sposób, że ustalił, iż aneks numer (...) z dnia 9 grudnia 2008 r. do umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 3 lipca 2007 r. zawartej między (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w G., poprzednikiem prawnym pozwanego, a W. G. i I. G. (1), na mocy którego do umowy przystąpiła jako kredytobiorca A. F. jest nieważny, a powództwo w pozostałej części oddalił.

Ustalenie nieważności aneksu numer (...) czyni zarzuty dotyczące naruszenia art. 325 k.p.c. bezzasadnymi. Na marginesie należy jednak podzielić ocenę powodów, że sentencja wyroku Sądu Okręgowego, w której nie uwzględniono nieważności aneksu numer (...) mogła pozostawiać wątpliwości co do zakresu obowiązywania umowy. W obecnym kształcie takie wątpliwości nie zachodzą, albowiem powinno być jasnym, że sporna umowa obecnie obowiązuje w formie ukształtowanej jej pierwotnym tekstem oraz aneksami (...). Zaś aneksy (...), tj. dotyczące przewalutowania kredytu oraz przystąpienia A. F. do umowy są dotknięte nieważnością i zostały z umowy wyeliminowane.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji, tj. w punkcie I zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., w punkcie drugim na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił w pozostałym zakresie.

Zniesienie między stronami kosztów postępowania apelacyjnego nastąpiło na podstawie art. 100 k.p.c., z uwagi na częściowe uwzględnienie apelacji.

SSA Edyta Buczkowska- Żuk